

ИСТОРИЈСКИ ИНСТИТУТ

ИСТОРИЈСКИ ЧАСОПИС

Књ. XXIX—XXX

1982—1983.

Редакциони одбор
ДАНИЦА МИЛИЋ, ВЛАДИМИР СТОЈАНЧЕВИЋ, ТОМА ПОПОВИЋ,
МИОДРАГ ПЕТРОВИЋ, ВОЈИН С. ДАБИЋ

Орговорни уредник
ДАНИЦА МИЛИЋ
директор Историјског института

ПРОСВЕТА
БЕОГРАД, 1983.

ФРАГМЕНТИ О БРСКОВУ

У последњим деценијама је проучавање историје појединих српских средњевековних градских насеља добило нови замањ.¹ Многа трговачка и рударска насеља обрађена су у посебним студијама, или у оквиру опсежнијих монографија. Нарочиту пажњу заслужује опсежан рад Михаила Динића о српском и босанском рударству.² Али, на жалост, у овом темељном раду аутор није обрадио развитак Брскова, првог рударског и трговачког центра средњевековне Србије. Можемо само констатовати, да не постоји нека већа студија, која би у целини обрадила привредни значај Брскова у средњевековној Србији.

Највише података о Брскову можемо наћи код Константина Јиречека³ и Грегора Чремошника.⁴ Остали истраживачи који су се бавили прошлостју Брскова, обрађивали су га највише са видика историјске географије⁵ или производње сребра.⁶ У нашој историјској науци усвојено је становиште Љ. Ковачевића који је доказао да се је средњевековно насеље Брсково и стари град под тим именом налазило у близини Мојковца на реци Тари.⁷ Неки савремени истраживачи⁸ још

¹ Искрпан и заокружен преглед проблематике и библиографију радова о проучавању српских средњевековних градских насеља дао је Сима Ђирковић у предговору књизи М. Динића, *Српске земље у средњем веку*, „Једно столеће историјско-географских истраживања средњевековне Србије“ стр. 9—30.

² Михаило Динић, *За историју рударства у средњевековној Србији и Босни*, Пос. изд. САНУ, I и II део, Београд 1955, 1964.

³ Konstantin Jireček, *Die Handelsstrassen und Bergwerke von Serbien und Bosnien während des Mittelalters*, Prag 1979; исти, *Die Bedeutung von Ragusa in der Handelsgeschichte des Mittelalters*, Wien 1899; исти, *Историја Срба I, II*, Београд 1952.

⁴ Грегор Чремошник, *Увозна трговина Србије године 1282 и 1283*, Споменик САНУ, књ. 62, Београд 1925; исти, *Развој српског новчарства до краља Милутина*, Пос. изд. САНУ, књ. 101, Београд 1933.

⁵ Stojan Novaković, *Brskovo, Danj i carina u svetoga Spasa i putovi s jadranskog primorja u stare srpske zemlje*, Rad JAZU XXXVII, Zagreb, 1876, стр. 1; Љ. Ковачевић, *Трг Брсково и жупе брсковачка и љубовичка*, Глас САНУ XXX, Београд 1891, стр. 3; Владимир Ђоровић, *Брсково*, Гласник географског друштва, св. XX, Београд 1934, стр. 40.

⁶ Ignacij Voje, *Brskovo in vrednost srebra v srednjem veku*, Zgodovinski časopis, letn. X—XI, Ljubljana 1957, стр. 285—296.

⁷ Љ. Ковачевић, *Трг Брсково*, стр. 15.

⁸ Радомир П. Беринић излаже своју тезу о месту Брскова на основу властитог геренског изучавања, на основу археолошких остатака и понајвише скуп-

и данас сумњају у ову констатацију и враћају се становишту Константина Јиречка који је постављао Брсково на горњи Лим.⁹ Истина је, да у дубровачким изворима, из којих црпимо највише података о Брскову, немамо и података о локацији.

Први посве поуздани податак о Брскову нађен је у исправи краља Уроша I од 23. августа 1254. Њом је краљ Урош дао дозволу Дубровчанима да „грעד на Брсково“.¹⁰ На основу овог податка, могли бисмо, скоро са сигурношћу, тврдити да је Брсково било основано у четрдесетим годинама XIII века. Тек од осамдесетих година тога века, од када су сачуване дубровачке архивске нотарске књиге, можемо више-мање континуирано пратити развитак Брскова као рударског и трговачког центра. Иако нотарске и канцеларијске књиге Дубровачког архива до краја XIII века нису у целини сачуване, Брсково је највише проучавано на основу грађе с краја XIII и почетка XIV века.¹¹ Од средине XV века надаље, података о Брскову у дубровачкој архивској грађи све је мање, па се због тога дошло у нашој науци до закључка да је Брсково од средине XIV века пропало и посве изгубило свој значај.¹²

Ово мишљење потребно је до неке мере кориговати. Наиме, подаци које ћемо навести, а сви су из дубровачких извора, иако су фрагментарни, доказују да је Брсково било активно као рударски и

љене топономастичке грађе и предаје (народне традиције и легенде) у чланку „*Гоје је било старо Брсково — На Лиму а не на Тари*“, Побједа — дневни лист у 14 наставака од 19. маја до 1. јуна 1982, Титоград. Враћа се тези К. Јиречка и доказује да је стари трг Брсково лежао на ушћу реке Брзаве у Лим. Аутор доста самокритички наглашава да се његови закључци делом заснивају и на претпоставкама. Његова излагања представљају ипак изазов археолозима и лингвистима да допринесу решавању питања места трга Брскова.

⁹ К. Јиреџек, *Die Handelsstrassen und Bergwerke*, стр. 92, 97; И касније кад је Љ. Ковачевић већ доказао положај Брскова на Тари, Јиреџек је смаграо да су потребне одређене резерве. У „*Историји Срба*“, у II. књизи на стр. 21 каже „није доказано поуздано, да је онде било рудника“.

¹⁰ Љуба Стојановић, *Старе српске новеле и писма*, књ. I, стр. 19.

¹¹ Цитирани радови К. Јиречка и Г. Чремошника (прим. 3, 4).

¹² В. Боровић, у расправи *Брсково* на стр. 48 каже: „У другој половини XIV века значај Брскова је почео да опада. Место нега се дизало све више Ново Брдо, које постаје највећи наш рудник. Год. 1433. Брсково се већ рачунало међу напуштене руднике, и од тада рад у њему није више обновљан. Као многи наши рудници и он је потпуно пропао за време турске власти, под коју је дошао крајем XIV века“.

Михаило Динић се на више места у својим расправама дотиче пропадања Брскова, али увек само у општим цртама. У расправи „*Дубровачка средњовековна караванска трговина*“ ЈИЧ г. III, 1937, стр. 122 каже између осталог: „Најстарије вести о дубровачкој караванској трговини односе се на Брсково, на десној обали Таре близу Мојковца. Брсково је у другој половини XIII и у првим деценијама XIV столећа било главно упориште приморских трговаца у Рашкој... Са опадањем Брскова од средине XIV столећа, помера се тежиште дубровачке караванске трговине у долину Лима. Пријеполје заузима његово место као караванска станица“. Исто мишљење заступа у *Историји народа Југославије*, књ. II, стр. 243, гесло „Брсково“, Загреб 1956.

Василије Симић, *Историјски развој нашег рударства*, Београд 1951, понавља податке о пропадању Брскова из Јиречекове студије „*Die Handelsstrassen und Bergwerke...*“.

трговачки центар све до седамдесетих година XIV века. Нарочито су значајни подаци о домаћим брсковским трговцима.

Најстарије вести о дубровачкој караванској трговини односе се баш на Брсково. Оно је у другој половини XIII и у првим деценијама XIV века било главно упориште приморских трговаца у Рашкој. Привлачило их је не само као важно рударско место него и као трг одакле се разносила роба даље по српским земљама.¹³ Навешћемо један уговор из 1313. године, у коме се Власи обавезују (*omnes sunt de cotono Sottevich*) Марину Кружићу о преносу робе у Брсково.¹⁴ Обавезује се свега 9 поносника који ће преносити робу са 29 коња. Толико ће бројати караван. Обавеза првог поносника Станислава Радославића је следећа: *Stanislavus Radoslavich pro uno equo promittit et se obligat venire Ragusium a die mercuri ad VII dies et cuere vnum equm cum quo debet portare Marino de Crusi vnam salmam de drapis tanti ponderis quantum est modia III de sale in Brescuam pro una salma de sale quam recepit a dicto Marino que est III modia in pena de uerper. L. Et Marinus teneatur eis dare caregum in simili pena*". На сличан начин се обавезују: *Grade Jonovich... pro tribus equis pro tribus salmis de sale quas recepit; Bogdanus Telcinovich... pro tribus equis; Dragoslclavus Craislavich... pro VI equis; Musbradus Luchorovich... pro uno equo; Budoe gener de Tolen... pro duobus equis; Stauer Sutcovich... pro equis V; Cibudinus Dragolinovich... pro II equis*. Споменути *Stauer Sutkovich* био је јамац (*plecius*) „*pro omnibus supradictis observandis et attendiendis tam pro pena quam pro solutione quam receperunt omnes predicti a dicto Marino*". Поред споменутих Влага, обавезује се Марину још неки *Petre de Cosello* (?) да ће однети у Брсково „*a die mercuri ad VIII dies equas VI... cum eius mercationibus et dictus Marinus debet ei dare de paulo grossos XXXIII pro quolibet equo*". Петар сигурно није Влах, јер, пренос не наплаћује у соли него у новцу. Разлика је и у одређивању казне. Власи се обавезују под казном од 50 перпера. Исту казну ће платити Марин, ако би Власи узалуд дошли у Дубровник, а терет не би био припремљен. Ако Петар не испуни обавезе, казна ће бити следећа: „*Et si non ducet ad dictum terminum quod incurrant penam totius nauli*". Исто вреди и за Марина, ако не би припремио терет: „*Et si uenerit et dictus Marinus non daret eis caregum quod soluat eis naulum*".¹⁵ Дакле, Власи преносе у Брсково тканине, *Petar de Cosello*, пак, различите мрчарије (*mercationes*).

У Брскову су Дубровчани имали своју колонију коју су крајем XIII века чиниле прве породице града Дубровника (*Baysclauam, Pecorario, Vocignolo, Crossio, Gleda, Ragnana, Getaldi, Martinussio, Menc* и др.). Пошто је Брсково било још године 1348, једно од важнијих

¹³ М. Динић, *Дубровачка средњовековна караванска трговина*, стр. 122.

¹⁴ *Historijski arhiv Dubrovnik (HAD), Div. sanc. V, fol. 60' — 10. VI.*

¹⁵ М. Динић, *Дубровачка средњовековна караванска трговина*, стр. 140, о санкцијама каже: „Готово сви уговори садрже и клаузуле о санкцијама за случај да се једна страна не држи примљених обавеза. Одређивана је новчана казна, једнака за трговце и за крамаре, обично у износу од педесет или сто перпера”.

трговачких центара у Србији,¹⁶ није чудно што су поједини Дубровчани на тргу имали своје куће. Из једног уговора од 1348. године сазнајемо да је Тома filius quon. Canini de Deodato дао „in pignore Jache de Sorgo vnam domum lignaminis positam in Brescoa pro uerperis centum viginti de cruce”. Ако Тома у року од две године не откупи кућу, ако Jache de Sorgo не врати 120 перпера, поверилац Jache је може продати. Ако је прода за више од 120 крижних перпера, вишак ће добити Тома.¹⁷ Реч је овде о ломбардном зајму који, на неки начин, указује и на вредност дрвене куће у Брскову. У Брскову, служили су се Дубровчани различитим кредитним трансакцијама.

Други податак нас уверава да су Дубровчани изнајмљивали куће у Брскову на годишњу кирију. Из тестаментa Tome Pauli de Тома види се да је Тома изнајмио кућу у Брскову за 70 перпера на годину.¹⁸

На основу некомплетних података, можемо закључити да је XIV век био врло активно раздобље трговачких веза између Брскова и Дубровника, у времену од 1350. до 1370. године. Нарочито су богати подаци о домаћим трговцима који се појављују на дубровачком тржишту и склапају са Дубровчанима и другим странцима трговачке и кредитне уговоре. Богати су и подаци о трговачкој роби којом се тргује. Даље, интересантни су и неки облици трговања.

Највише података о домаћим трговцима из Брскова налазимо у кредитним уговорима. У првој половини XIV века, у нотарској серији *Debita notariae*, спомиње се само један трговац из Брскова. Поверилац Petro de Jacob de Pollulla (или Poluba?) de Berscuoa (sic!) даје 13. јануара 1339. кредит у висини „uerperos 27 de veneto”.¹⁹ Потребно је споменути још странца Николаја Тани из Фиренце који се означава као „habitor Brescoe”. Он склапа 21. јуна 1352. облигацију са Магојем de Гоџе за 110 либара сребра. Сребро ће на рачун дуга испоручити у року од три месеца.²⁰

На већи број домаћих трговаца из Брскова, који узимају кредите у Дубровнику, наилазимо у годинама 1357, 1358. и 1359. У овим годинама набројали смо у кредитним уговорима 11 дужника из Брскова. Брсковчани долазе обично у групама, двојица или тројица, и то више пута годишње. Године 1357. задужују се: Брајко Добројевић, Божидар Љубојевић и Мартин Милостић, Драгутин Милојковић, Младен и Босаден, Кранета син Братеше;²¹ године 1358: Братеша и његов нећак Лонко;²² године 1359: Братеша, његов нећак Лонко Павловић и Матеј

¹⁶ К. Јиречек, *Die Handelsstrassen und Bergwerke...*

¹⁷ HAD, Div. canc. XV, fol. 124, 23. VII.

¹⁸ HAD Test. not. III, fol. 40—40', 9. XII 1329; Thoma sin Paulus-a de Thoma (1312—29) имао је, као и његов отац, чврсте везе са српским краљевима који су га чешиће слали у Дубровник по даџбине... Године 1329. закључио је, у име српског краља, уговор о закупу српских „mercati” са Дубровчанима Junius-om de Volcasso, Junius-om de Lucaro i Clime-om de Гоџе, Ирмгар Манкен, *Дубровачки патрицијат у XIV веку*, Пос. изд. САНУ, Београд 1960, стр. 430.

¹⁹ HAD, Debita notariae, II, fol. 236'.

²⁰ Ibid. III, fol. 12'.

²¹ Ibid. III, fol. 99' — 1. II, fol. 100 — 6. II, fol. 124 — 17. II, fol. 124' — 18. IX, fol. 126 — 18. IX, fol. 126' — 29. IX.

²² Ibid. IV, fol. 51 — 25. XI.

Драгонић, браћа Брајко и Прибил.²³ Као њихови повереници наводе се трговци које у ово време врло често сусрећемо у кредитним и трговачким уговорима. То су: Dima Mutina, Petar Quirin из Венеције, Priboe de Ombla, Nadihna Bogdanić, Đurađ Vladimirović, Poznan Vladimirović, Priboe Vladimirović, Maroje de Goče и Georgio de Saboga. На дуг добијају прилично високе суме, а просечно око 30 дуката. Највећи дуг износи 600 перпера. Суме саме не кажу ништа каквом су робом Брсковачани подмиривали своје дугове. Тек на основу маргиналне белешке код неке задужнице, дознајемо да су се Брајко Добројевић, Божидар Љубојевић и Мартин Милостић обавезали да ће подмирити свој дуг сребром.²⁴ Из ових података можемо закључити да је у Брскову средином XIV века већ почео процес формирања домаћих трговаца који се осамостаљују, долазе лично у Дубровник и тргују. Ови трговци уживају код Дубровчана поверење и добијају робу на кредит без јемства. Између осталог, ови подаци такође доказују да је Брсково шездесетих година XIV века још увек значајна тачка дубровачке трговине у Србији и да је рудник сребра у Брскову у овим годинама био још активан.

О везама дубровачких трговаца са домаћим трговцима из Брскова сведоче и подаци из тестамена. Petar filius Draseno који је, бољестан, у Венецији саставио 1358. године свој тестамент („in lecto jacens Venetiis bona et sana mente sua facio meum ultimum testamentum”), изјављује да има примити „archos de Miloe de Brescoa pro resto circa uerper. 50 pro debito de Milosauu qui fuit eius socius”.²⁵ Ради се, дакле, о неким луковима Милоја из Брскова у вредности од око 50 перпера, за дуг Милосава који је био његов компањон. Иначе, Петар је имао, што се види из тестамена, разгранате послове на кредитној основи у Венецији. Ове послове регистровао је у трговачкој књизи („Et similiter debeat exigi illa debita que debeo habere Veneciis secundum quod continentur in meis quaternis . . .”).

Дубровачки су трговци своје трговачке послове, вођене у Брскову, регистровали у приватне пословне књиге. Domagna de Menče је са својом браћом учествовао у Србији и Босни, где је било главно подручје његовог пословања, у експлоатацији рудника и закупу царина.²⁶ У свом тестаменту, из године 1358, говори о царинским обрачунима (у Брскову) са Marinus-om de Goče и о царинама у Трешчи. Све рачуне које је имао са Marinom de Goče „de mercatis Brescoe et de rebus quas sibi misi” записао је у свој кватерн („sicut scriptum est in meo quaterno”). Све дугове („omnia debita”) које је имао у Србији („que habemus in Sclavonia”) исто је тако уписивао у своју пословну књигу („in quaterno meo”), чији је дупликат имао његов брат Маринус („et Mari-

²³ Ibid, IV, fol. 72 — 19. VI, fol. 84 — 8. X, fol. 85 — 11. X, fol. 85' — 13. X, fol. 86 — 15. X.

²⁴ I. Voje, *Brskovo in vrednost srebra*, стр. 290. Маргинална белешка поред задужнице у којој се, као дужници, спомињу Брајко Добројевић, Божидар Љубојевић и Мартин Милостић из Брскова, гласи: „de uerperis 24 libra argenti fini”, Deb not. III, fol. 99’.

²⁵ HAD, Test. not. IV, fol. 41—10. VI.

²⁶ И. Манкен, *Дубровачки патрицијат*, стр. 320.

nus frater meus habet alium quaternum similem scripta omnia debita").²⁷ Осим овога, разне обавезе и потраживања, које је имао Domagna de Менџе или његово трговачко друштво, тачно су наведени у тестаменту.²⁸

Из података у нотарским уговорима види се да су Дубровчани у осамдесетим годинама XIII века извозили у Брсково вино, текстил (платно, сукно), обућу и одешу, мед и осталу робу (mercationes). Одатле увозе сребро, животињске коже (овчије, јагеће, зечје), восак.²⁹ Вероватно се асортиман трговачке робе, која је била предмет трговања са Брсковом у другој половини XIV века. Баш из овог периода, можемо навести неке податке о трговини брсковским сребром, које је садржавало мањи проценат злата. Млетачки трговац Francisco Scargasio примио је 1. септембра 1335. од Magra de Ćaoleĉo на рачун дуга 3 либре и 5 унчи „argentum de Brescoa quod dixit tenere aurum”. Сребро ће Francisco слати у Венецију на свој ризик и продати по цени 15 перпера за либру. У уговору је одређено „et si plus venderent plus debeat sibi computare”.³⁰ Из друге половине XIV века потиче још један податак који прича о још бољем квалитету брсковског сребра. Брсковски трговци Брајко Добројевић, Божидар Љубојевић и Мартин Милостић узимају 1. фебруара 1357. године код Магоја de Гоџе на кредит 600 перпера. У маргиналној биљешци, поред задужнице је нотар написао лаконску белешку „de uerperis XXIII libra argenti fini”.³¹ На основу ове белешке можемо закључити да су брсковски трговци подмиривали свој дуг сребром, које је било доброг квалитета, на што указује сама цена. Једна либра брсковског сребра би, у овом примеру, вредела 24 перпера. В. Винавер је на основу цене израчунао да би у овом примеру брсковско сребро садржавало око 5% злата.³² Најближи податак о цени сребра у Дубровнику, којим располажемо, је из године 1536, када је једна либра сребра имала цену од 16 и по перпера.³³ Да се у брсковским рудницама добијало уз сребро и нешто злата, доказује више пута цитирани податак из 1280. године. Неки Cleublo из Брскова дао је Pasque de Volcassio 20 унча злата, за спас његове душе цркви

²⁷ HAD, Test. not. IV, fol. 39—39' — 14. IV 1358.

²⁸ Ibid. „... Item habere debeo a Bassto de lagaste (?) da Cactaro libr. XIII onĉ. V et sag. II deo argento fino quod dedi sibi ad saluandum in curia (?) domini Regis, recepi a dicto Basse ducatos sex de auro, recepi a dicto Basso circa uerper. XXVIII usque uerper. XXX in drappo. Item habere debeo a Laure de Volcasso uerper. V^oI (600) de gross, Schlaunie de uerperos XVIII pro libra quos solui pro dicto Laurencio leguram Sancti Giorgii de Rassia ... Item confiteor quod Jonus famulus noster vendidit vnum equm in Rudnicho Petromano Richi pro uerper. XL quod dictus Marinus frater meus sentet ad recipiendum...”

²⁹ В. Боровић, *Брсково*, стр. 47; Г. Чremoшник, *Увозна трговина Србије*, стр. 69.

³⁰ HAD, Div. canc, XII, fol. 150.

³¹ HAD, Deb. not. III, fol. 99'; I. Воје, *Brskovo in vrednost srebra*, стр. 290.

³² Вук Винавер, *Прилози историји племенитих метала, цена и надница (средњовековни Дубровник)*, Историјски гласник, 1—2, Београд, 1960, стр. 81.

³³ Милан Решетар, *Дубровачка нумизматика*, Сремски Карловци 1924, стр. 233.

sv. Marije u Asconu. О томе је у Дубровнику издата ваљана потврда.³⁴

Трговачка роба, која је била седамдесетих година посредством брсковских трговаца послата на дубровачко тржиште, била је више животињског порекла. Године 1369. потврдио је Которанин Marko de Butro да је примио „nomine et pro parte Jeroslaui Rebrovich de Berscoa ab Andrea de Sorgo³⁵ et Pasche Juani de Gravosio pelles ^cVXL (540) salitas, pelles CXI non salitas agnellinas et alias pelles paruas CXII, pecias XI eris, colle V cere colate collum vnum fractum, cere saccos VIII cere crude”. Марко закључује: „pro quibus omnibus idem Marco super se et omnia bona sua promissit dictos Andream et Pascham conseruare indemnes a dicto Jeroslauo”.³⁶ Поред великих количина различитих кожа и воска (5 колута воска од којих је један сломљен и 8 врећа нетопљеног воска), Јерослав Ребровић испоручује и 11 (печа) комада меди. Из тога бисмо могли закључити да је у Брскову у ово време била добро развијена металуршка техника.

На крају, морамо споменути још један податак, који указује на непривредну повезаност дубровачких трговаца са становницима Брскова. Наиме, Дубровчани су имали веза и са женама у Брскову и остављали им у тестаментима извесне суме новца. Martoli de Budignolo одређује следеће: „dimicto Jachusse filie de dot (?) de Brescoa uerpergos ^cII (200)”.³⁷

На основу фрагментарних података, који нису плод систематског истраживања дубровачке архивске грађе, не можемо дати целовиту слику развика првог средњевековног српског рудника сребра, али слика тог развика, нарочито то вреди за XIV век, ипак постаје јаснија.

Игнациј ВОЈЕ

R é s u m é

FRAGMENTS DE BRSKOVO

Brskovo comme premier centre minier et commercial de la Serbie au Moyen-âge a été le plus étudié sur base de matériaux des archives de Dubrovnik. Brskovo a été jusqu'à présent surtout examiné sur base de matériaux de la fin du XIIIe et début du XIVe siècle. Depuis le milieu du

³⁴ Г. Чremoшник, *Канцеларијски и нотарски списи 1278—1301*, Историјски споменици Дубровачког архива, Зборник за историју, језик и књижевност српског народа, треће одељење, св. 1, Београд 1932, стр. 37; Josip Lučić, *Pomorsko trgovačke veze Dubrovnika na Mediteranu u XIII stoljeću*, Rad JAZU, бр. 359, Загреб 1971, стр. 152.

³⁵ Андрија Соркочевић и Симон Буџић ликвидирају све кредитне обавезе Johanni fratri Chergos de Noumonte, HAD, *Deb. not.* XI, fol. 111' — 8. XII 1394.

³⁶ HAD, *Test. not.* IV, fol. 21 — 3. VIII 1353.

XIVe siècle et au delà, il y a de moins en moins d'indications sur Brskovo dans les matériaux d'archives de Dubrovnik, et c'est pourquoi on est arrivé à la conclusion dans notre science que Brskovo, depuis le milieu du XIVe siècle, se trouve en décadence et perdit complètement son importance.

Il est nécessaire de corriger cette opinion jusqu'à un certain degré. Les données qui nous sont exposées par l'auteur, et toutes proviennent de Dubrovnik, bien que fragmentaires, démontrent que Brskovo fut actif comme centre minier et commercial aussi lors de la seconde moitié du XIVe siècle. Ce sont les données au sujet des commerçants de Brskovo, en ce qui concerne le commerce de l'argent, des peaux et de la cire, données qui sont particulièrement importantes en ce qui concerne également le commerce par caravane avec Brskovo et des différentes transactions commerciales et de crédit. Les commerçants de Dubrovnik, qui étaient propriétaires de maisons à Brskovo, enregistraient les affaires commerciales qu'ils menaient dans cette dernière ville dans des registres de commerce privés.